

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 110 • Maribor, sobota, dne 29. oktobra 1938 • Leto XIII

Evropa, vstani!

Mali evropski narodi morajo ostati svobodni, ne kolonije velikih

Pesnik Valentin Vodnik je skoraj pred 140 leti zapel »Ilirija vstani!«

In nekaj pozneje »Ilirija oživiljena«.

Slovenija ali Ilirija je pričakovala svobodo od nove svobodoljubne Francije, ki je takrat zmagovito prodirala v Evropo, v nje srce.

Ta Vodnikov klic velja danes Evropi, v katero prodira ne svobodoljubje, ampak reakcija.

Po svetovni vojni so sklepali mir, govorili so o samoodločitvi in osvoboditvi narodov. Mir ni bil napravljen v tem duhu. Mnogo krivic je sankcioniral ta mir, sankcioniral je pa še nadaljnje krivice.

Kakor pa vse kaže, še ni konec »reševanja spornih vprašanj«. Italijansko deloma tudi nemško časopisje pravi, da sta dobili v Evropi Nemčija in Italija tako premoč, da je ne premaga nihče več. V evropski politiki se bosta Nemčija in Italija podpirali.

Prvotno je šlo za popravo narodnostnih krivic. Tako so trdili ti listi. Danes ne govorijo več o narodnostnih krivicah, ampak o zemljepisnih, gospodarskih in kulturnih sferah. Če se v teh stvareh ugodijo imperialistom in protežancem, potem bo pa večni mir.

To je umetna imperialistična propaganda, o kateri nihče ne ve, kako daleč bo segala.

Razmer, ki nastopajo, so krive za to, da se oblikujejo varstva malim državam in jih v tem zmišlu varale. Kriva je pa temu tudi Evropa sama, ker se ni pojavil dovolj krepak pešnik, ki bi bil zaklical: »Evropa vstani! Evropa, združi se in sodeluj, da...«

Samo, Evropa, vstani!

Volitve v narodno skupščino in JNS

Kaj pravi dr. Kramer?

Glavni tajnik JNS dr. Albert Kramer je izdal letak, v katerem opisuje priprave in razloge glede priključitve stranke opozicijski listi dr. VI. Mačka.

V tem pojasnilu izrecno poudarja dva momenta.

Obe vprašanji sta tako naravni in tako skupni, da med naziranjem dr. Mačka in JNS ni takih bistvenih temeljnih razlik, da bi gibanji ne mogli v volitvah skupno nastopati, zlasti, ker si v programatičnih vprašanjih, ki v teh volitvah niso na dnevnem redu, med seboj ne odrekata pravice do samostojnosti.

V teh volitvah gre samo za svobodo državljanov in sporazum. Te zahteve so pa stvar vseh svobodoljubnih državljanov.

Porast cen v septembru

Kaj pa mezde?

Poročilo narodne banke so cene v Jugoslaviji porasle od avgusta do septembra t. l. od 77.2 na 78.0 v primeri z letom 1926 (100). Od lani do letos pa je razlika 75.4 avgusta, septembra 78.1. To je, pri cenah na debelo znaša porast 8 točk. Razlika cen v tej dobi v drugih državah ni tako velika. — In mezde in plače?

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

K predlogu strokovnih organizacij za zvišanje minimalnih mezd

Stvarnost je socialni položaj delavstva

Kaj potrebuje rodbina za golo življenje? Štiričlanska rodbina z mesečnim dohodkom 1800 din je siromašna.

Večkrat smo že povedali, da minimalne mezde ne pomenijo eksistenčnega minimuma. To ve vsak delavec, ki zna nekoliko računati.

To potrjuje tudi publikacija zagrebške delavske zbornice (Indeks), v kateri strokovnjak dokazuje, da potrebuje rodbina štirih oseb (mož, žena in dva otroka) najmanj 1800 dinarjev mesečnih prejemkov za golo življenjsko vzdrževanje.

Rodbine, ki prejemajo mesečno 1800 do 2000 dinarjev, moramo vsekakor prištevati siromašnim. Treba je predvsem stanovanja, ki ne sme obsežati več kakor eno sobo in kuhinjo, ker že za to plača mesečno 250 do 350 dinarjev najemnine, po mestih celo 400 do 500 din. Taka stanovanja se pa težko dobe, ne glede na to, da večinoma niso higijenska. Potrebuje se za drva in drugo kurivo 210 kg mesečno, za razsvetljavo vsaj 12 din. To bi veljalo na mesec 154

din. Potrebna je obleka. Vzemimo, da potrebuje moški letno eno obleko, 4 srajce, 4 spodnje hlače, 6 parov nogavic, dva para čevljev, en klobuk in vsako šesto leto suknjo. Za ženo in otroke vzamemo vrednost obleke in obutve v vrednosti 20 odstotkov manj. Če seštejemo vse te izdatke v letu, dobimo, da moramo na račun teh dobav plačati vsak mesec 401 din.

Največja postavka izdatkov v delavčevi rodbini je prehrana. Za rodbino štirih članov znaša na mesec okoli 775 dinarjev, to je skoraj polovico vseh stroškov. Za enega člana rodbine, ki naj ostane zdrav in dobi vase dovolj kalorij, da ohrani potrebno telesno moč, je potrebna najmanj ta-le množina hrane na mesec: 8 kg pšenične moke, 4 kg koruzne moke, 5 kg krompirja, 3 kg graha, 1 kg riža, 1.5 kg sladkorja, 3 kg govedine, 1 kg rib, 1.5 kg svinjske masti, 10 litrov mleka, 1.20 kg sira, 0.25 kg

masla za kuhanje, 15 jajc, 4 kg sadja, 0.20 kg kave, 0.50 kg kavine primesi, 0.30 kg soli ter raznega zelenja in začimb okroglo za 36 din. Te potrebe so za eno osebo; priračunati je treba še prehrano za druge tri člane rodbine, kar znaša skupaj 1770 din.

V tem znesku pa še niso vštet stroški za kulturne potrebe in zabavo. Zato se smatrajo ti stroški kot minimum za telesno eksistenco.

Nihče ne more niti v tem okviru krute resnice živeti zadovoljno. Kako mnogo delavcev in nameščencev je pa, ki so še mnogo slabše plačani ter se nahajajo v neprestanem boju za življenje in hirajo! Še huje je gorje za tiste seveda, ki so brez posla in zaslužka!

Naši delavci naj pregledajo gorenje podatke o prehrani, da se prepričajo, koliko preslabo se hranijo,

Roosevelt:

Brez svobode ni miru

Predsednik Združenih držav Severne Amerike je govoril te dni o vprašanju miru in izjavil

Če bi ne prišlo do fazorožitve, ne bo preostalo Zedinjenim državam ničesar drugega, kakor, da tudi same ojačijo svoje vojaške sile. Civilizacija se ne more zgraditi na podlagi militarizma. Zedinjene države smatrajo slej ko prej, da je tekmovalstvo narodov v oboroževanju blaznost. Vedno bolj jasno postaja, da mir, ki temelji na strahu, ni boljši in stabilnejši, kakor mir, ki se vzdržuje s pomočjo meča. Na zakonu utemeljeni mir se ne more nadomestiti

s sankcijami surovega nasilja. Ne more biti miru, če nekatere države groze drugim z vojno. Ne more biti miru, če ljudem ne bo mogoče svobodno misliti, svobodno izražati svojih čustev in svobodno izpovedovati svoje vere. Prav tako ne more biti miru, če se gospodarski viri, ki bi jih morali rabiti za gospodarsko in socialno obnovo, uporabljajo za neprestano tekmo v oboroževanju, ki ogroža gospodarski prospeh vseh narodov.

Madžarska vlada zahteva plebiscit

v slovaških pokrajinah v ČSR.

Madžarska vlada je dne 27. t. m. proučila odgovor češkoslovaške vlade v zadevi ureditve mejnih vprašanj.

Madžarska vlada nikakor ne misli popustiti v svoji zahtevi, da se v osmih okrajih Slovaške izvrši plebiscit do najkasneje 30. novembra t. l. Kraje, ki so po mnenju madžarske vlade nesporno madžarski, bi morala zasesti madžarska vojska takoj. — Plebiscit bi se moral vršiti po stanju prebivalstva iz l. 1918, t. j. glasovati bi smeli vsi prebivalci, ki so že tedaj bivali na tem ozemlju, vsi drugi bi bili od glasovanja izključeni.

Izgleda, da ne bo prišlo do sporazuma

med ČSR in Madžarsko, ampak, da se bodo s tem vprašanjem bavile velesile. Po obnašanju Madžarske sodeč, ta tudi nalašč postavlja nesprejemljive zahteve, a...

Madžarske zahteve gredo tako daleč, da bi morala Češkoslovaška odstopiti tudi Bratislavo, ki je edino donavsko pristanišče ČSR.

110.000 Madžarov v zameno za 570.000 Slovakov in Rusinov

ponuja madžarska vlada v smislu svojih plebiscitnih predlogov.

Kongres francoske radikalne stranke

Daladier govori o »miru«.

Na kongresu francoske radikalne stranke, ki bo odločil tudi o usodi ljudske fronte v Franciji, je dne 27. t. m. govoril ministrski predsednik Daladier. Baval se je s politiko vlade v času srednjeevropske krize. Rekel je, da je bil mir rešen v zadnjem trenutku, da si z velikimi žrtvami. Za ČSR je po njegovem bolje, da se je dosegel tak mir, kot pa, ako bi bilo prišlo do vojne. Hinavski ljudje, je dejal Daladier, ki so v uri nevarnosti trepetali od strahu, imajo sedaj pogum, da me napadajo in mi očitajo izdajstvo. Zelo ostro je izpadel proti komunistom in dejal, da se njegova vlada na nje ne bo ozirala. Francija je za mir in

prijateljstvo z vsemi. Gojila bo stara prijateljstva in skušala sklepati še nova. Vsi zapletljaji se dajo rešiti mirno, ako imajo države na umu samo svoje narodne interese in ne posegajo v zadeve drugih. Angleška in francoska diplomacija delata sedaj roko v roki.

Radikali na desno?

Prvaki radikalne stranke, ki so udeleženi v vladi, zagovarjajo preokret strankine politike na desno. V te vode jih je izvabila desnica, ki je pri zadnjem glasovanju o pooblastilih Daladierovi vladi pripomogla Daladieru do večine brez socia-

Angleška delavska stranka v boju za občine

Od 3000 kandidatov jih je postavila delavska stranka 2500.

V Angliji in Walesu volijo vsako leto eno tretjino občinskih svetovalcev dne 1. novembra. V volilnem ozemlju je 389 občin in v 43 ima delavska stranka že sedaj večino. Volili bodo v teh volitvah 3000 občinskih svetovalcev, delavska stranka je postavila 2500 kandidatov. Delavska stranka kandidira pod geslom »predvsem zdravje in dober socialni položaj«. V londonski grofovini je delavska stranka dosegla že dvakrat večino. Tudi v sedanji agitaciji je poslala okoli sto govornikov iz Londona v volilno ozemlje, ki ga je preplavila tudi s tiskovinami. Volitve vodi poslanec Herbert Morrison.

Koliko poslancev bo voliti v novo narodno skupščino

V celoti bo voljenih 368 poslancev. Beograd, Zemun in Pančevo volijo pet poslancev, savska banovina 75, primorska 24, drinska 39, vrbaska 25, zetska 33, dunavska 52, moravska 41, vardarska 45 in dravska 29. Osječki, mostarski in mariborski volilni okraj (levi breg) volijo po dva poslance. Mesta izven sedežev banovin, ki imajo nad 100.000 prebivalcev, volijo po enega poslanca. Zagreb ima štiri poslance, Sarajevo dva, Ljubljana mesto dva, Split, Banjaluka, Cetinje, Novi Sad, Niš in Skoplje po enega poslanca. Ostali volilni okraji imajo po en mandat. Poleg izvoljenih 368 poslancev se smatrajo za izvoljene tudi nosilci državnih list, če doseže kandidatna lista vsaj 50.000 glasov.

Strokovne organizacije v ČSR

Skupen vrhovni forum.

Med vsemi strokovnimi organizacijami v ČSR je prišlo do sporazuma, da bodo ustanovile skupen vrhovni forum, na katerem se bodo posvetovale o skupnih zadevah in akcijah. Ustanovitev tega foruma seveda ne pomeni organizacijskega združenja, ampak bodo vse organizacije ostale tudi še nadalje popolnoma samostojne.

listov in komunistov. Kako se bo odločila stranka, še ni povsem jasno. Preusmerjenje meščanske stranke na desno v današnjih prilikah ne more začuditi nikogar. S tem bi bila pokopana ljudska fronta.

V Španiji ni odločitve

Napadi nacistov

pred Madridom, ki naj bi bili uvod v ofenzivo večjega obsega, so se razbili ob republikanskih postojankah. Republikanci so napade ne samo zavrnil, ampak s protinapadom zavzeli nekaj postojank nacistov.

Na ostalih frontih je mir. Nacistično letalstvo poskuša vedno znova bombardirati republikanska mesta, kar se mu deloma tudi posreči.

Svilene bombe

Potruje se, da so republikanska letala pretekli teden metala nad Burgosom svileni robo, nogavice, perilo in podobno, da se revanžirajo za »kruh«, ki so ga zadnjič metali frankovci. V Burgosu je nalet republikanskih letal sprva povzročil zmedo, ki doslej niso bombardirali še niti ene-ega mesta na nacističnem ozemlju.

Doma in po svetu

»Slovenec« in volitve. Kadar je volilna borba, pove vsaka stranka ali gibanje, kaj hoče, kakšna načela ima. »Slovenec« tega doslej ni povedal. Vse, kar piše o volitvah, je baharija s samim seboj in razkrajajoča politika proti opoziciji. To pa ni politika realne poštenosti. »Slovenčarij« naj odkrito povedo, kako mislijo s svoboščinami državljanov, kako mislijo s hrvaškim vprašanjem? Sicer ne more nihče imeti zaupanja v pisavo teh listov. Sicer pa: Ptica spoznaš po petju!

Neprijavljen sestanek. Ljotić, vodja jugofašistov, je sklical v Beogradu sestanek, ki ga ni prijavil. Policija je vdrla v lokale in pozvala navzoče, da se razidejo. Ker so nekateri iz Ljotićevega spremstva grozili policiji je policija zaprla Ljotića in del njegovega spremstva.

Po stavki v Boru. V Boru so veliki bakreni rudniki. Pred par meseci je »Jugorasa« organiziral stavko za zvišanje mezd. Stavkalo je 7000 delavcev tri tedne. Kakor poročajo listi »Jugorasa«, je bil uspeh stavke tak-le: Podjetje se ni hotelo pogajati. Nazadnje je pristalo na to, da sprejme delavce nazaj v delo in da radi stavke ne bo nikogar odpustilo.

Sodni oficijal ustrelil sodnega starešino in sebe. Na sodišču v Cerknici je sodni oficijal Rožanc Anton ustrelil sodnega starešino Franca Slabeta in nato še samega sebe. Rožanc je bil v disciplinarni preiskavi in je ustrelil sodnega predstojnika med zasliševanjem.

Meščanskih šol v Sloveniji je 42 državnih in 8 zasebnih. Na državnih šolah je 1086 učencev in 1003 učenke, na zasebnih pa 1376 učenk, skupno 3465. Kakor vidimo, je število učenk na osmih zasebnih šolah razmeroma mnogo večje, kot pa na 42 državnih.

Izmirjenje. V Podsusedu je dne 27. t. m. iztiril jutranji vlak proti Ljubljani. Zgodilo se ni nikomur ničesar. Le vlake so morali usmeriti preko Karlovca v Ljubljano.

Železniški upokojenci morajo, v novembru prositi za podališanje svojih legitimacij za vozne olajšave. Legitimacije oddajo kot vsako leto.

40 novih delniških družb je bilo osnovanih v devetih mesecih letos. V prvih devetih mesecih je bilo osnovanih letos 40 novih delniških družb s kapitalom 927,2 milijona dinarjev. Lani v isti dobi pa le 37 z glavnico 102 milijona dinarjev. Dve veliki družbi letos sta družba »Jugoslovanski čelik (jeklo)« s kapitalom 600 in Privilegovana družba za silose 220 milijonov dinarjev. Ostalih 38 družb je torej osnovanih s kapitalom 106,2 milijona dinarjev. Razen tega je povečalo 38 obstoječih družb svoj glavnici kapital v tem času za 111,5 milijonov dinarjev. Kapital delniških družb, ki jih je 58, znaša v celoti 1.037,7 milijonov dinarjev. Tu pa niso vpšteevane družbe (29 po številu).

Spoved pri generalnemu ravnatelju

Napisal Johannes Lentz.

»Ena, dve, tri!« — ali bi nemara ne kazalo, da bi počakal ugodnega trenutka, namesto da kar tako plane v soboto in še kakšno neumno zine? ...

»Noter!« je zagodel generalni ravnatelj. Dollinger je vstopil in obstal, ko da je pomotoma potrkal na njegova vrata.

»Nu, kaj pa je novega?« je vprašal generalni ravnatelj, medtem ko je brskal po kartoteki.

Zberi se! si je dejal Dollinger, »zastran svoje prijateljice prihajam! Tako zelo jo ljubim, da ne morem več odlašati.«

Generalni ravnatelj se je široko zasmel v svojem klubnjaku in prijazno vprašal:

»Tako, tako! Bi radi dopust za ženitev, kali?«

»Ne, ne!« je zajecjal Dollinger. »Saj se še ne ženim!«

»Ali je že kaj na poti?« je šepetaje vprašal generalni ravnatelj in oči so se mu hudomušno zasvetile.

ki so znižale delniške glavnice v skupnem znesku 88,1 milijon dinarjev.

Zima je zavladovala na Balkanu, zlasti v Rumuniji in Bolgariji. Na gorovju in v nižinah sneži. Ponekod je padla temperatura na 12 C°.

Velik proces pripravljajo v Italiji proti zarotnikom iz severne Italije radi protifašističnega udejstvovanja. Sodilo bo vrhovno fašistično sodišče za zaščito države in se pričakuje, da bodo izrečene smrtne obsodbe. Pravijo, da so zaroto organizirali židje.

Kemal Atatürk, predsednik turške republike, ki je bil težko bolan, je že precej okreval.

Avstralija ima novega guvernerja. Angleški kralj je imenoval svojega brata vojvodo od Kenta za guvernerja v Avstraliji.

Vojna nevarnost in strah hranilcev. Češkoslovaški finančni minister dr. Kalfus je povedal, da je 21. maja t. l., ob priliki prve mobilizacije v ČSR pričela panika med hranilci, ki so dvignili v kratkem času okoli 2 milijardi Kč svojih vlog. Vsled septembarskih dogodkov, v zvezi z mobilizacijo, se je naval na denarne zavode še povečal. Ljudje so dvigali svoje prihranke in spravljali denar doma, deloma pa nakupovali živila. Poštna hranilnica je morala vrniti bankam 800 milijonov Kč. Ker so se povečali tudi izdatki za armado, je bila narodna banka prisiljena povečati denarni obtok od 10 na 15 milijard Kč. V zvezi z vojno nevarnostjo, začenja, kakor vidimo, v državi takozvana inflacija, tiskanje bankovcev.

Človečaka granata. V New Yorku je skočil z 19. nadstropja nekega nebotičnika dr. Reishauf s svojo ženo in se ubil. Mož je delal na »humanizaciji« vojne. Izumil je granato, ki se polni z zelo močnim narkotičnim sredstvom, acetilcholinom. S tako granato, ki se izstreljena razpoči pred strelnimi jarki, je mogoče uspavati vojake velikega frontnega odseka in sovražniku ni treba, da jih pobije, ampak enostavno speče polovi.

Ob 10-letnici

»Cankarjeve družbe«

bo izdala »Cankarjeva družba« najlepše knjige. Doseči pa moramo tudi največje število članov.

O delavskih dopustih

razpravlja seja odbora mednarodnega urada dela,

ki je pričela zborovati dne 24. t. m. in se je udeležujejo zastopniki 16 držav. Jugoslavijo zastopa tam namesto ministra Cvetkovića stalni delegat pri Društvu narodov dr. Ivan Subotić ter večaka Djoka Čurčin, glavni tajnik centrale industrijskih korporacij ter s. Bogdan Krekić, glavni tajnik zedinjenih strokovnih delavskih organizacij in Derpot Ostojić, svetnik ministrstva socialne politike.

»Bog me ne kaznuj! Nič ni, prav nič!«

Generalni ravnatelj je porinil kartoteko vstran, se naslonil na oba komolca, da bi razumel tudi lahen šepet svojega uradnika.

Toda Dollinger je samo vrtel gumbe na svojem suknjiču in ni črnil ničesar.

»Torej predjemščino? je poizvedoval generalni ravnatelj s prekanjenim nasmeškom.

»Nič predjemščine ne potrebujem!« je hlipnil Dollinger. »Ano pustite pri miru!« je plaho dostavil.

Slutil je, da se mora zdeti generalnemu ravnatelju ko kakšen bedak, če mu ne bo pri priči vsega pojasnil. Zato je brž zgozstolel:

»Gospod generalni ravnatelj, Ana je tudi namreč vaša — prijateljica! Toda za vas je ena izmed mnogih. Zame, gospod generalni ravnatelj« — in solze so mu stopile v oči — »zame je vse, verjemite mi — vse ...«

»Dollinger, jaz nimam nobene prijateljice!« je strogo dejal ravnatelj.

»Pač, ono plavalasko s sinjimi velikimi očmi — pač, saj vem, da jo imate!«

»Nimam, sem rekel!«

Dobra in slaba zunanja politika

Kaj pravijo Čehi?

Po katastrofi se na Češkem mnogo diskutira o napakah češkoslovaške zunanje politike in nekateri reakcionarni krogi iščejo krivca, ki naj bi bil po njihovem mnenju odgovoren za vse to, kar je zadelo Češkoslovaško radi nezvestobe in pomanjkanja korajže njenih zavznikov. Seveda se najdejo tudi v inozemstvu ljudje, ki trde, da bi bila drugačna zunanja politika, kot pa jo je vodila Češkoslovaška, obvarovala republiko razkosanja. Pri tem kažejo na države, ki so se orientirale prijazno in prijateljsko napram Nemčiji in Italiji ter so ostale obvarovane pred razkosanjem. Tem ljudem, doma in v tujini, odgovarja v »Pravo Lidu«, organu češkoslovaške socialne demokracije, s. Martinek, v lepem članku, v katerem pravi:

»Vseznalci trdijo, da Češkoslovaška ne bi bila postala plen tuje sile, ako bi vladal v Češkoslovaški avtoritativni režim, namesto par-

lamentarne demokracije, ki jo predstavljajo politične stranke. Sosednja Avstrija je pred štirimi leti radikalno odpravila demokracijo in uvedla po razpustu vseh političnih strak avtoritativni režim. In vendar, Avstrije danes ni več. Drugi zopet trdijo, da bi bila Češkoslovaška rešila sebe, ako bi se bila, namesto na zapad, naslonila na Nemčijo in Italijo. Avstrija je po odpravi demokracije stopila pod varstvo Italije, ki je prevzela garancijo za njen obstoj. Z Nemčijo pa je sklenila poseben dogovor in dobila zagotovilo, da bodo njene meje ostale nedotaknjene in da na njeno zasledbo nihče ne misli. Toda vsa ta zagotovila in jamstva Avstriji niso rešila življenja. Ta pouk bi si morali zapomniti vsi, ki mislijo, da delajo imperialistične sile politiko po simpatijah in antipatijah in ne izključno le z vidika svojih potreb in ciljev, ki jih zasledujejo.«

Iz češkoslovaške

Združitev češkoslovaških strank

Med češkimi političnimi strankami se vodijo pogajanja za združitev v velike stranke. Pričakuje se, da bodo v bodoče na Češkem samo tri stranke in sicer: narodno-meščanska, socialistična in katoliška.

Slovaška vlada,

ki ji načeljuje predsednik bivše Hlikove stranke dr. Tiso, je dovolila uvoz nemških časopisov in knjige »Mein Kampf« od Adolfa Hitlerja. Prepovedala pa je kolportazo dnevnika »Prager Tagblatt«. Če te koncesije le ne bodo zaman? Slovaška vlada je namreč to napravila na pobudo Berlina in v prepričanju, da se bo Berlin izkazal hvaležnega pri pogajanjih Slovakov z Madžari.

Nova metla

Sprememba režima se kaže v ČSR tudi v preiskavah proti komunistom. Torkove »Lidove Noviny« poročajo, da so v kraju Skutči izvedli zastopniki okrajnega urada, orožništva in policije naglo preiskavo pri funkcionarjih okrajnih in krajevnih komunističnih organizacij ter zaplenili mnogo spisov, knjig, razmnoževalni stroj in pri enem komunistu celo Stalinovo sliko.

Samo češki napisi v Pragi

Mestni svet v Pragi je pozval vse lastnike tujejezičnih javnih napisov in tvrdk v notranjem mestu, da vse takšne napise tekom 15 dni prostovoljno zamenjajo z napisi in tvrdkami v pravilni češčini. V Pragi torej ne smejo biti javni napisi v francoskem ali angleškem napisu in seveda tudi ne v nemškem jeziku. Oni, ki bi poziva ne izvršili v danem roku, bodo k temu prisiljeni.

Med Prago in Brnom avtobusi

Ker je železniška zveza med Prago in Brnom vsled okupacije severnega dela Moravske prekinjena, so uvedli med Prago in Brnom avtobusne zveze. Avtobusi rabijo za to progo 6 in pol ur, med tem ko jo je brzovlak prevozil v 5. urah. Sicer uvajajo motorne vlake na krajših progah. Pravkar je bil uveden iz Prage brzovlak do Čeških Budjevic, naprej od Čeških Budjevic proti nemški meji pa še ni zveze z brzovlakom. To je ravno proga, ki ima sicer zvezo z Jugoslavijo preko Maribora.

Češkoslovaškim vojakom prepovedano politično udejstvovanje.

Ministrski predsednik je ponovno opozoril vojaške oblasti, da je prepovedano vsako vmešavanje armade v politiko.

Avstrijske novice

Šestnajst frančiškanskih patrov v Salzburgu so oblasti obtožile radi omalovaževanja uradnih odredb in poškodovanja lastnine. Obtoženi patri so prebivali v samostanu, ki je bil državna last in so ga morali na zapoved izprazniti. Patri pa so se deložaciji upirali. Ko so potem prišli biriči, da jih nasilno izženejo, so frančiškani pričeli metati opravo skozi okna na cesto.

To je dalo povod državnim oblastim za stopanje proti frančiškanom. Frančiškani so se zagovarjali, da se niso umaknili, ker so bili mnenja, da je njihov red samostan že priposestvoval, kajti frančiškani so bivali v tem samostanu že celih 150 let. Glede metanja oprave skozi okno pa so izjavljali, da so bili v to prisiljeni, ker jim je bil odmerjen tako kratek rok, da niso utegnili nositi svojega imetja po stopnicah iz hiše. Vendar pa jim ta zagovor ni pomagal. Bili so obsojeni in sicer: eden na en mesec, devet na 3 tedne, pet na 14 dni in eden na 10 dni zapora.

Češke prostozidarske lože

so se z ozirom na nove razmere prostovoljno razšle. Ob tej priliki pišejo časopisi sledeče o delovanju teh prostozidarskih (framasonskih) lož: »Češkoslovaške prostozidarske lože so vedno priznavale demokratično idejo in Masarykovo človekoljubje, niso se pa udeleževale aktivno državne niti strankarske politike, ker so bili člani lož pripadniki raznih političnih smeri, in to čisto tudi odlične politične osebnosti. Časopisi, ki sedaj napadajo lože, se prav lahko prepričajo, da so bili med člani lož tudi številne osebnosti, ki so tem časopisom prav blizu.« (Podobno bi se najbrž lahko napisalo tudi o časopisih in njihovih prijateljih, ki toliko pišejo pri nas o jugoslovanskih framazonih. Op. ur.)

Avtobus mesto železnice

Ker so bile vsled okupacije na večjih krajih pretrgane železniške zveze, uvaja sedaj češka železniška uprava za zvezo med temi kraji avtobusni promet. Sicer pa vozijo še samo osebni vlaki in še ti redko.

Štednja z razsvetljavo v Pragi

Od prejšnjega tedna so v Pragi znatno omejili javno razsvetljavo in sicer za polovico na pram prejšnji uporabi elektrike. Namestili so slabše žarnice, med tem ko vzdržujejo plinsko razsvetljavo še na prejšnji višini.

Sirite naš list!

Generalni ravnatelj se je udobno naslonil. Njegov obraz je sijal od razumevanja. »Ali ste jo že poljubili?« je smeje se vprašal.

»O, že premnogokrat,« se je namuznil Dollinger.

»In tudi ono ...?«

»Tudi,« je zamrmral Dollinger. »Mislim namreč — ves obupan je pogledal skozi okno — božal sem jo, no — in saj veste ...«

»Torej se resnično ljubita?« se je nasmešnil generalni ravnatelj in vstal.

»Da, resnično!« se je v odgovor nasmešnil Dollinger.

»Resnično,« je ponovil šef počasi. Potlej je zgrabil zdajci Dollingerja za rame in ga ves zaripel v obraz nahrulil:

»Lopov, klatež! Izgubite se, pripravi se izgubite. Jaz vam bom že dal, da se vlačite z mojo ženo! Zakonotom, da veste! Pri priči izginite! Lopov!«

»Oprostite, da sem vas motil, gospod generalni ravnatelj,« je zamrmral Dollinger in se ves zmeden opotekel po stopnicah.

Konec.

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Izlet na Mrzlico. Zadruga »Počitniškega doma« na Mrzlici priredi v nedeljo, dne 30. oktobra zadnji izlet. Tem potom vabi svoje članke iz Trbovlj in Hrastika, da se ga sigurno udeležijo. Pripravimo drva za zimski čas! Zato ne sme nikdo manjkati! Družnost!

Dajte tujcem prenočišča! Pred kratkim se je zgodil slučaj v Trbovljah, da tujec ni dobil prenočišča. Imamo precej gostiln, ki imajo napis »tuiske sobe za prenočišče«. Ali žal, da se človeku mnogokrat zgodi tako, kakor zgoraj omenjenemu. Če pride tujec v gostilno in prosi za prenočišče in ne zapravi gotove vsote, potem se ga ponekod enostavno odslavi. To ne gre! Največkrat so prizadeti brezposelni potujoči delavci, ki imajo v žepu samo toliko denarja, da si lahko kupijo večerjo in plačajo prenočnino. Naj se torej v bodoče več ne zgodi, da bi odganjal tujce izpod strehe, dokler imamo v Trbovljah prenočišča za tujce.

HRASTNIK

»Vzajemnost I.« obvešča svoje članstvo, da se prično društvene plesne vaje v nedeljo, dne 6. novembra ob 16. uri v dvorani konzumnega društva rudarjev. Pristopnina 5 din; vsakokratna vstopnina za člane 4 din, za članice 2 din. Interesenti naj se prijavijo pri s. Kosmosu.

Knjižnica »Vzajemnost I.« bo od 11. novembra dalje odprta dvakrat tedensko in sicer ob nedeljah od 9.—11. ure ter ob sredah od 17.—19. ure. Na razpolago je mnogo novih knjig in prosimo delavstvo, da pridno čita, saj je le v kulturi naša moč!

Dramski odseki »Vzajemnost I.« bo otvoril novo sezono s Cankarjevo dramo »HLAPCI«. Članice in člani se pridno pripravljajo, tako, da upamo, da bo otvoritev sezone na dostojni višini.

LITIJA

Da se ne pozabi! 25. oktobra je poteklo dve leti, odkar so se pri nas vršile volitve v občinsko upravo. Obudili bomo malo spomin, kaj vse so nam za te volitve gotovi gospodje obljubovali. Sedanji župan je pred temi volitvami izdal letak in dobesedno obljubil sledeče: Bomo vestno, pošteno in varčno gospodarili z občinskim imetjem, občinske doklade kolikor mogoče znižali, ustanovili fond za brezposelne, čim prej izposlovili pogodbo s Kranjskimi deželimi elektrarnami, da bo električna luč zasiljala tudi po vaših kmečkih domovih po Hotiču, Verneku, Gornjem Logu, Gradcu, Ponočičah, na Savi in na Sp. Logu ne da bi vam bilo treba za to pridobitev modernega časa še posebej plačevati. Dolžnost litijske občine je, da vam preskrbi električno luč. Kmetom bomo preskrbeli potom kr. banske uprave podpore v obliki brezplačnega semena, cementa za izboljšanje hlevov in gnojnih jam, podpore za slučaj nesreče pri živini, izboljšanje občinskih cest in z zgradbo novih, kjer se pokaže potreba. Delavcem pa bo nova občinska uprava zaščitnica v vseh upravičenih mezdniških sporih z delodajalci ter jih bo podprla z denarnimi podporami, kar velja posebej za primer brezposelnosti ali upravičenih štrajkov. — Koliko teh obljub se je uresničilo, prepusčamo bralcem naj razsodijo sami. Ker se bo do 11. decembra vršile volitve v narodno skupščino in bo za naš srez kandidiral na listi JRZ, kakor čujemo, ravno ta gospod, bo zopet hodil okrog vas in agitiral z različnimi parolami, ga vprašajte kaj se je naredilo od teh obljub, ki jih je obljubil pred občinskimi volitvami. Delovno kmečko ljudstvo je že sito večnih obljub, ono hoče dejanj, zato bo 11. decembra volilo listo združene opozicije, na kateri bo kandidiral naš človek, ki razume težnje in nadloge delovnega kmečkega ljudstva. Zato vsi na delo za zmago liste združene opozicije, da bo zmaga čim častnejša.

Vse informacije glede volitev in naše udeležbe pri volitvah bo vedno prinašala »Delavska Politika«. Zato ne nasedajte lažnjivi agitaciji raznih časopisov.

RUŠE

Skrajšanje delovnega časa bo uvedeno v Tvornici za dušek, to pa vsled pomanjkanja električne pogonske sile v zvezi z nizkim vodostanjem Drave. To stanje menda ne bo trajalo dolgo. Vodstvo tovarne je nameravalo odpuštili gotovo število delavcev, ker pa je delavstvo enotno zahtevalo skrajšanje delovnega časa, da se obvaruje delavstvo pred odpuštom, je upati, da bo ravnateljstvo upoštevalo predlog strokov. organizacije. Kakor zvečmo, se o tem še vršijo pogajanja in je želeli ugodnega zaključka, ker bi sicer sedaj pred nastopom zime odpuščeni le težko dobili zaposlenja kje drugje.

Tenorista I. (vodilni glas) za moški zbor išče pevski odsek »Vzajemnost«. Dotičnik dobi službo. Pogoj: prost vojaščine in po možnosti ključavničar ali strugar. Pojasnila daje Del. kult. dr. »Vzajemnost« v Guštanju.

STUDENCI PRI MARIBORU

Občni zbor Del. kulturnega društva »Vzajemnost« se bo vršil dne 30. t. m. v gostilni pri »Beli zastavi« ob 9. uri dopoldne. Pozivajo se vsi člani društva, da prisostvujejo občnemu zboru in da izpolnijo do tega dne vse obveznosti.

POBREŽJE PRI MARIBORU

V soboto, dne 29. t. m. odpadejo zaradi preseljitve občinske uprave v novo občinsko hišo, ves dan uradne ure za stranke.

Od 31. t. m. (ponedeljek) naprej uraduje občinska uprava že v svojih novih pisarniških prostorih v občinski hiši v Tezenski ulici št. 1. Zvočni Kino Pobrežje predvaja 29., 30., 31. oktobra in 1. novembra veliko dramo ruske kraljice FEDORA, igra Marija Bell.

Sreske konference

za volitve v narodno skupščino

bodo:

Prevalje (za srez dravograjski) v nedeljo, dne 30. oktobra ob pol 9. uri;

Celje (za srez celjski), v nedeljo, dne 30. oktobra ob 9. uri;

Trbovlje (za srez laški) v nedeljo, dne 30. oktobra ob 9. uri v Delavskem domu;

Litija (za srez litijski), v nedeljo, dne 30. oktobra ob pol 10. uri v lokalih »Pri pošti«;

Kranj (za srez kranjski), v nedeljo, dne 30. oktobra ob 9. uri »Pri stari pošti«;

Cerknica (za srez logaški), v nedeljo, dne 30. oktobra ob pol 10. uri v gostilni Javornik;

Ljubljana (za srez Ljubljana-okolica), v nedeljo, dne 30. oktobra ob 9. uri dop. v dvorani »Delavske zbornice«;

Novo mesto (za srez novomeški), v nedeljo, dne 30. oktobra ob pol 10. uri dop. v gostilni Sedlar v Kandiji.

LJUBLJANA

Prvi širši volilni sestanek ljubljanskih delavskih zaupnikov

V četrtek, dne 27. t. m. se je vršil v Ljubljani širši volilni sestanek v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice. Predsedoval je sestanku s. dr. C. Jelenec. Poročala sta ss. F. Svetek in J. Stanko.

S. Svetek je obširno pojasnil aktualni volilni program. Program je gospodarski in socialni. Tudi hrvaško vprašanje je socialno in gospodarsko, tako vprašanje je srbsko, zlasti pa tudi slovensko. Politika je zdrava, če bazira na realnosti, na življenju. Slovenci imamo prav poseben vzrok, da se borimo za realni program, ker nam grozi gospodarska propast. Zato smo se priključili opozicijski listi g. dr. VI. Mačka. Za ta program se moramo boriti pogumno in brez bojznosti.

S. Stanko je pojasnil tehniko volitev. Poudaril, da želimo, da bi opozicija čim bolj enotno nastopala povsod. To je potrebno, da pride bolj do veljave. v ...

Zaupniki so sprejeli poročila z burnim odobravanjem na znanje. Navzočih je bilo nad sto zaupnikov.

Na predlog s. Stanka se je izvolil desetčlanski volilni odbor, ki je pooblaščen, da uredi vprašanje kandidature kakor tudi oskrbi potrebno agitacijo. Odbor je bil v ta namen soglasno pooblaščen, pozvani pa tudi zaupniki, da ga pri vsem delovanju podpirajo. Ob zaključku je s. dr. Jelenec napovedal po potrebi še nove konference.

MARIBOR

Iz seje občinskega sveta

Dne 26. t. m. se je vršila seja občinskega sveta. Na sejo so prišli trije novo imenovani občinski svetniki: gg. Loos, Senica in Kovačič.

Župan je sporočil, da je odobreno posojilo dva milijona dinarjev za modernizacijo plinarne. Aparate bodo dobavili iz Berlina. Ostala dela pa bo izvršila »Splošna stavbna družba«. Modernizacija bo izvršena v devetih mesecih.

Načrti za zgradbo tržnice so gotovi in jo bodo pričeli zidati prihodnje leto, ako ne pride kaj vmes.

Proračuni za osnovne šole znašajo 1.25 milijonov dinarjev, t. j. za 0.13 milijona dinarjev manj kot lansko leto. Za meščanske šole bo potrebno din 288.776, t. j. za okoli 32.963 din manj, kot lansko leto. Na meščanskih šolah v mestu je 55 odst. otrok iz okoliških občin.

Mestni župniji se odobri vključba služnostne pravice za opravljanje bogoslužja v grajski kapelici, s pridržkom, da ta pravica ugašne, ako bi občina morala grad porušiti oz. ga spremeniti tako, da bi bila kapelica odstranjena. (Kapelica stoji izven stavbne črte in bi jo morali na vsak način prenesti kamorkoli; o tem smo že pisali.) Nadalje odstopi mestna občina mestni župniji svet na Kalvariji, na katerem je zgrajena cerkva sv. Barbare s pridržkom, da pripade svet mestni občini, ako bi se cerkev podrli.

Zasilne stanovanjske hišice, ki jih je morala občina zgraditi pod pritiskom javnega mnjenja in iz higijskih razlogov, bodo skoro gotove. V nje se bo vselilo okoli 80 strank, vendar pa to niso vsi brezdomci, ki sedaj bivajo v barakah.

Za mestno ubožnico je v proračunu določen znesek din 4.15 milijona dinarjev.

Velika kazinska dvorana se bo uporabila za študijsko knjižnico.

Dokler ne bo tržnice, bo trg urejen takole: Mesariji na Orožnovi ulici, prodajalci v Strossmajerjevi, Smetanovi in Orožnovi, vozovi s sadjem v Strossmajerjevi, prodajalci zelja, krompirja itd. na Vodnikovem trgu, špeharji na Vojašniškem trgu, branjevci na Glavnem trgu okoli spomenika. Ker pa mesariji nočejo iz Strossmajerjeve ulice, bodo tam ostali, zato bo pa občina ojačila razsvetljavo.

Kdaj pride na vrsto cesta Maribor-Slovenska Bistrica? V programu javnih del, ki je bil objavljen zadnjič v vseh časopisih smo zaman iskali kredit za popravilo ceste Maribor-Slovenska Bistrica. Cesta se nahaja v tako obupnem stanju, da bo v doglednem času postala za avtomobilski promet sploh neuporabna. Kdor se vozi v avtomobilu ali s kolesom po tej cesti, si gotovo želi, da bi mu bila taka vožnja za vselej prihranjena, tako mu pretrese in preruka kosti. Seveda trpe tudi vozila in je naravnost čudež, da se ne zgodi več nesreč radi polomljenih peres in stritih osi. Na popravilu te ceste bi bila zlasti interesirana mestna občina mariborska, ki vzdržuje avtobusni promet proti Celju. Kvar, ki nastaja na njenem vozovnem parku, je gotovo občuten. Vozovi se poprej obrabijo in onesposobijo za promet, kot pa na lepih cestah. Trpe pa vsled slabe ceste tudi prebivalci. Čilji hiše stoji tik cestišča. Odkar je bila cesta napravljena, so jo samo nasipavali. Hiše, ki so poprej nekoč stale pol metra nad cestiščem, so v teku let zlezle en meter pod cestišče. Kadar cestarji navozijo gramoz na cestišče, so hiše pod cesto izpostavljene pravemu pravcatemu bombardiranju. Izpod koles mimo vozečih avtomobilov leti kamenje na vse strani in razbija šipe v oknih. Kadar pa so ceste blatne, dobijo tudi hiše »blatni omet«. Razen tega se zliva voda s cestišča in ob večjem naliivu udari potem v nižje stoječo hišo, ker se pač nima drugam odteči. Take so prilike na tej najbolj prometni cesti, po kateri se razvija ne samo ves tu-, ampak tudi inozemski promet v zvezi s tujsko propagando.

Muslimani v Mariboru naj se do 1. novembra t. l. osebno ali pismeno prijavijo v popisovalnem oddelku mestnega poglavarstva v Mariboru, Slomškov trg 6-I, soba št. 3.

Smrtna nesreča z orožjem. Dne 19. avgusta t. l. je v Dornavi pri Ptuj 19-letni akademik L. O. po nesreči ustrelil svojega prijatelja Maria Bolaffia, sina veletrgovca z vinom. Okrožno sodišče je obsodilo nesrečnega akademika na din 900 pogojno za dobo enega leta.

Velik pevski koncert prireditelja mariborska in ljubljanska pevka in orkestralna »Grafika« v soboto, dne 29. oktobra s pričetkom ob 8. uri zvečer v Kazinski dvorani, v proslavo 70 letnice obstoja organizacije grafičarjev. Spored koncerta je razviden iz velikih lepakov, ki so nalepljeni po vsem mestu. Opozorjamo naše delavstvo na ta koncert, ki bo nudil res umetniški užitek.

CELJE

I. KULTURNI VEČER »VZAJEMNOSTI«

bo v soboto 19. novembra ob 20. uri v dvorani »Delavske zbornice«. Spored: 1. petje moškega zbora. 2. tamburaši. 3. predavanje o Jugoslaviji. 4. moški zbor. 5. govornilni zbor. 6. tamburaši in 7. moški zbor. Opozorjamo že danes vse prijatelje »Vzajemnosti« in delavstvo na to lepo kulturno prireditev.

Pevci »Vzajemnosti«, v petek je pevska vaja, ki se je morajo udeležiti vsi priglasi pevcu. Po tej vaji se ne bodo sprejemali ncvi pevcu, ker mora zbor sodelovati na kulturnih večerih »Vzajemnosti«. Vse pevce prosimo, da se točno udeležujejo vaj in da z nepotrebnim izostajanjem ne ovirajo dela pevskega odseka. V petek vsi in točno!

Kino Dom - Celje

29., 30. in 31. okt.: Zvočni tednik ter barvni film »Lokave žene«. 1., 2., 3. in 4. nov.: »Velike norosti«. Paula Vessely in Rudolf Forster.

JESENICE

Med svetovno vojno je umrlo na Hrušici devet ruskih vojni ujetnikov, ki so bili doslej pokopani na začasnem pokopališču na Hrušici. Zdaj je društvo pravoslavni na Jesenicah preskrbelo za prenos kosti pokojnih Rusov v grobnico kapele padlih vojakov na Jesenicah, ki se je izvršil v nedeljo, dne 23. t. m. Velikega spreveda s kostmi so se udeležili poleg vojakov tudi še ruski in domači »Sokolci« ter mnogo občinstva. Navzoči so bili tudi prvaki »Ruske Matic« iz Ljubljane ter pravoslavni prota. Prav je, da so vojniki, ki so umrli daleč od svojih domov, boreč se za svobodo slovanskih narodov, dobili že vendar prtmerno pokopališče.

Okrajna volilna konferenca za radovljiški ekraj se bo vršila v nedeljo, dne 30. oktobra ob 9. uri dopoldne v »Delavskem domu« na Savi. Pravico do udeležbe imajo vsi zaupniki, ki se izkažejo s povabilom. Povabila se dobijo v »Delavskem domu« na Savi. Udeležite se konference vsi povabljeni, da pokažete voljo delovnega ljudstva v radovljiškem okraju.

S. Tratnik Franc umrl. Na Javorniku je umrl v tork v starosti 58 let s. Tratnik Franc, zidar v martinari KID, bolan na pljučih, bolezn zidarjev. Pokojni s. Tratnik je bil tih, toda zvest sodrug ter se je vedno zanimal za napredek delavskega gibanja. Na pogrebu, ki se je vršil v četrtek, ga je spremlilo veliko število sodelavcev, prijateljev in znancev s kovinarsko godbo na čelu. Pokojniku naj bo ohranjen lep spomin, žalujočim naše sožalje.

Slavnostna predstava filma »Hajduka Janošika« v petek, dne 28. t. m. v Kinu Radio ob 20-letnici ČSR z nagovorom zastopnika JČ-lige se ni mogla vršiti.

Skladnični zdravik g. dr. Čeh Milan je nastopil dopust, ki bo trajal od 23. oktobra do vključno 6. novembra 1938. V tem času ga bo zastopal pri ordinacijah v bolnici, kakor tudi v slučaju potrebe na domu, g. dr. Schwab Viljem.

»Kino Radio« predvaja v tork (na Vse svelte) ob pol 7. uri in pol 9. uri in v sredo ob 8. uri zvečer zgodovinski vefilm »Mačja brv« po romanu H. Sudermanna, ki je izšel tudi v slovenščini. Med dodatki kulturni film in zvočni tednik. — Sledi »Beli tovor«.

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer v nedeljo tudi ob 3. in 5. uri pop., slovaški vefilm »Hajduk Janošik« s P. Bielikom v glavni vlogi. Med dodatki tudi kulturni film »Neznana Kina« in Paramountov zvočni tednik. — V ponedeljek in v tork sledi »Mačja brv«.

GUŠTANJ

Javnega zborovanja kovinarjev, ki je bilo sklicano za v nedeljo, dne 30. t. m. ne bo, ker tovarna obratuje, zato se bo vršilo zborovanje v nedeljo, dne 6. novembra, kar naj delavci vzamejo na znanje.

KOČEVJE

Naročnikom. Iz Kočevja se redko kdaj oglašimo pa še takrat nam odnese naš glas sušiški veter, ki rad zapiha po stolpcih »Delavske Politike«. V teh težkih časih se moramo zavedati, da je treba list vzdrževati in če treba tudi z največjimi žrtvami. Najmanjša žrtev, ki jo mora doprinesiti vsak zaveden delavec pa je, da plačuje naročnino za list redno, ne pa, da bi moral poverjenik okoli njega beračiti.

med dvomljivo ljubeznivim približevanjem povedal, da ji bo dobro, če bo pametna, če ne pa se bo lahko znašla na ulici. Tovarna Thoma se je čutila zaradi tega užaljeno in je tožila. Pred sodiščem pa se je izkazalo, da je mojster nadlegoval s sličnim pripovedovanjem in približevanjem še več delavk. Sodišče je razsodilo, da se je uredniku Stuparju dokaz resnice posrečil in je zavrnilo tožbo tvrdke Thoma & Co.

Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru priredi ob priliki proslave 40 letnega poklicnega jubileja kapelnika g. Maksa »Schönherrja«, dne 5. novembra v »Unionski dvorani« VELIK JUBILEJNI KONCERT pri pogrnjenih mizah. Sodeluje železničarsko pevsko društvo »Krilato kolo«. Začetek ob 20. uri, konec ob 2. uri jutraj. Vstopnice v predprodaji pri godbenikih, v upravi »Delavske Politike«, Ruška cesta 5 in v trgovini koles H. Arlati, Ulica 10. oktobra 4. K obilni udeležbi vabi Odbor.

I. kolesarsko društvo tekstilnih delavcev v Mariboru priredi v soboto, dne 29. t. m. ob 20. uri VINSKO TRGATEV v gostilni Felč na Teznu. Vabljeni so vsi!

Veliko izbiro češkega in angleškega blaga za moške in damske obleke, plašče, kostume, hubertuse itd. najboljše in najcenejše dobite samo v

ČESKEM MAGAZINU

MARIBOR
Ulica 10. oktobra

Krojaške potreščine!
Brezobvezno se lahko prepričate!

Zadnje vesti

Državni praznik v Pragi

V zelo resnem razpoloženju se je vršila dne 28. t. m. proslava 20-letnice ustanovitve republike.

Predsednik vlade, general Sirovy, predsednik parlamenta Malypetr in predsednik senata s. Soukup so obiskali Masarykov grob v Lanem. Po povratku je predsednik vlade sprejel pa-

peškega nuncija kot zastopnika diplomatskega zbora in generala Krejčija kot zastopnika armade. Opoldne je predsednik vlade govoril v radio in je v svojem govoru pozval državljane k enotnosti. Zvečer bo v narodnem gledališču slavnostna predstava Smetanove opere »Libuša«, ki jo bodo oddajale tudi radio-postaje.

Delo ni nikjer počivalo.

Sedemdesetletni jubilej grafične organizacije

Uspehi enotne, svobodne strokov. organizacije

V oktobru je slavila najstarejša delavska organizacija v Sloveniji svoj 70. rojstni dan. Malo je društev — posebno delavskih, ki bi se lahko pohvalile s tako dolgo dobo življenja in ki bi ravno v zadnjih desetletjih izvajale toliko borb in uspehov. Naši grafični ljudje črne umetnosti, so tako srečni, da so nerazdružljivo povezani med seboj v močni, disciplinirani vzajemnosti v svoji Zvezi organizacij Saveza Grafičnih Radnika Jugoslavije.

Leta 1868. so si takratni tiskarji ustanovili v Ljubljani svoje izobraževalno društvo, da si v njem s skupnim delom širijo tako svojo strokovno kakor tudi splošno izobrazbo. Zavedali so se, da je moč delavstva le v skupnem delu vseh za vse, da mora delavstvo svojo strokovno izobrazbo tako izpopolniti in dvigniti, da je kos zahtevam časa in da se s pridobitvijo splošne izobrazbe lahko meri z ostalimi razredi človeške družbe. Malo jih je bilo takrat. Le 32 članov je štelo takratno »Izobraževalno društvo tiskarjev v Ljubljani«, katerega prvi predsednik je bil tov. Klein.

Kmalu po ustanovitvi občnem zboru je bil sklican izredni občni zbor, ki je sklenil ustanoviti tudi podporni in bolniški sklad. Na drugem izrednem občnem zboru istega leta so že nastopili borci za ureditev tarifnih prilik in prvič sprožili vprašanje omejitve števila vajencev v tiskarnah.

Društveno življenje se je močno razmahnilo na globoko in široko. Že dve leti po ustanovitvi je dosegel podporni sklad višino 1000 gld, kar je bil za takratne čase lep znesek. Leta 1873. je društvo storilo velik korak naprej na socialnem polju. Ustanovilo je fond za brezposelne tovariše. Ker je bilo društvo že od začetka vključeno v Zvezi tiskarskih društev v Avstriji, se je leta 1892. podporna blagajna za brezposelne centralizirala za vsa zvezna društva v Avstriji.

Leta 1877. je bila uvedena odpravnina za vdove, ki je znašala 50 gld in ki se je leta 1892. povišala in odmerjala na podlagi dobe članstva. Nekaj nezadovoljnejšev je leta 1883. izstopilo iz društva in si ustanovilo svoje Podporno društvo. Spor so pa kmalu likvidirali in je leto kasneje vse članstvo znova pristopilo v prvotno matično društvo. S. premože-

njem likvidiranega društva so si v društvu ustanovili nov socialni fond: podporni sklad za sirote. Seveda je društvo že takrat imelo neke vrste starostno zavarovanje in sicer so prejimali upravičenci po 4 gld na teden starostne podpore.

Prva kolektivna pogodba je bila podpisana leta 1886. Po nekaterih spremembah je ostala v veljavi do leta 1895., ko je bila za vso Avstrijo sklenjena skupna kolektivna delovna pogodba. Le-ta je bila po dvakratni izboljšavi veljavna do leta 1908. Omembe je vredno leto 1894., ko se je na Dunaju ustanovila »Zveza društev tiskarnarjev, črkolivcev in sorodnih strok«, katere član je bilo tudi ljubljansko tiskarsko društvo. Kako dobro je bila izvršena organizacija te zveze pove dejstvo, da je bilo leta 1908. vključenih v zvezi 14.000 članov ali 94% vseh tiskarskih delavcev v Avstriji.

Ob praznovanju štiridesetletnice društva, ravno na dan same proslave, je postal žrtve avstrijske soldateske strojnik Rudolf Lunder, ko je šel s proslave, ga je zadel strel in uničil mlado življenje.

Prvo grafično razstavo v Ljubljani je priredilo društvo leta 1909. V tem letu je začela izhajati strokovna revija »Tiskarski obzornik«, ki jo je društvo subvencioniralo. Društvo je leta 1913. vodilo dolgo trajajočo mezdno borbo, ki jo je po 10 tedenskem trajanju uspešno zaključilo. Februarja 1914 je bila podpisana nova kolektivna pogodba za dobo 5 let.

Vojna doba je bila huda preizkušnja za organizacijo. Obrati so zastali, brezposelnost je rastla in organizacija je s povečanim humanitarnim delom blažila posledice barbarstva, kolikor je le mogla.

Povojna doba je prinesla nova mezdna gibanja, ki so po hudih borbah kronala delo organizacije z uspehom. Vsa v novi državni delujoča strokovna grafična društva so se zedinila v močno organizacijo in dotakratno »Društvo grafičnih delavcev« se je leta 1920. preimenovalo v »Savez Grafičnih radnikov i radnica Jugoslavije«, podružnica Ljubljana. Hkrati je bilo tudi izvršeno organiziranje vsega grafičnega pomožnega in knjigoveškega delavstva.

(Dalje prihodnjič)

Stavka v Lenarčičevih granitolomih še traja

Kamnoseki odhajajo v druge granitologe

Med tem ko se je delo v Res-Zapečnikovem kamnolomu že pričelo, pa inž. Lenarčič še vedno vztraja na tem, da se z organizacijo ne pogaja in raje pusti, da delo počiva. Mož je bogat, pa si zato tak sport lahko privoščil. Računa, da bo lahko vzdržal doli kot pa njegovi delavci-siromaki, ki so navezani na zaslužek in stoje sedaj na zimo brez vsega na cesti. Taka trma je obsodbe vredna in država bi ne smela pustiti, da vsled tega nastaja škoda za narodno gospodarstvo. Kakor se delavci zavedajo, da so del države in da imajo do državne skupnosti svoje obveznosti, ki se jim ne morejo odtegniti, bi se morali tega zavedati tudi tisti, ki imajo v rokah produkcijska sredstva. Ako pa tega načela nečisto priznati, bi jih merodajni morali k temu prisiliti. V ČSR velja zakon, da noben delodajalec ne sme ustaviti svojega obrata, ako na to ne pristane država. Inž. Lenarčič bo gotovo rekel, da je pri njemu stvar drugačna, ker so delo zapustili delavci. To je res, toda delavci so ponudili inž. Lenarčiču možnost, da se z njimi pogodi. In ker država sama želi, da se delovno razmerje regulira s kolektivnimi pogod-

bami, ki se sklenejo med delodajalci in svobodnimi organizacijami delavcev, je naravnost neodpustljivo, ako se podjetnik temu upira in s tem nasprotuje uredbi o minimalnih mezdah. Oblasti bi torej imele možnost, da g. inženjerja na primeren način pridobijo za pogajanja. Delavci, v kolikor niso navezani na domačije in družine, so se naveličali čakati in odhajajo. Sprejemajo jih granitolomi v južnih krajih države. V Jablanico v Hercegovini sta šla pred enim mescem dva kamnoseka. Dne 28. t. m. jih odpotuje 20.

Okoli 20 jih je našlo zaposlitev v tkz. Urbančevem kamnolomu v Josipdolu. Ako se bo zadrugi kamnosekov posrečilo dobiti dovolj naročil, jih bo tudi ona lahko sprejela precejšnje število.

Delavstvo, ki v boju za boljši kos kruha disciplinirano vztraja v stavki, ki je ena najdaljših stavk, če ne najdaljša, kar jih zaznamuje delavsko gibanje v Sloveniji, zasluži vsopodpore. Predvsem pa je treba pomagati rodbinam prizadetih, zlasti otrokom. Zbirke, ki jih vrše delavci sami, naj vsak po svoji moči podpre.

Za izboljšanje položaja tekstilcev in revizijo kolektivne pogodbe v tekstilni industriji

V letu 1936. je bila sklenjena kolektivna pogodba v tekstilni industriji ob jako neugodnih razmerah. Zaradi tega ima pogodba mnogo neugodnih in nejasnih določb. Zaradi porasle druginje je bilo sedaj treba misliti na prilagoditev tarife nastalim razmeram.

Strokovne organizacije vseh smeri so pokrenile akcijo za dopolnitev in izboljšanje veljavne kolektivne pogodbe. V to svrhu so dali delavski zaupniki na konferencah v Kranju, Ljubljani, Mariboru in Celju centralnemu tarifnemu odboru polno pooblastilo za pogajanja z delodajalci tekstilne industrije.

Prvi tozadevni razgovori z delodajalci so se vršili dne 25. t. m. v Ljubljani pri Zvezi industrijcev. Na razgovorih, pri katerih so bile zastopane vse centrale delavskih organizacij, se je sporazumno dogovorilo, da predloži tarifni odbor svoje detaljirane predloge do dne 5. novembra t. l. zvezi delodajalcev, na podlagi katerih se bodo vršila nadaljnja pogajanja.

Ker poteče odpovedni rok sedanje kolektivne pogodbe že 1. novembra t. l., se napravi sporazum, da bo mogoče pogodbo odpovedati tudi kasneje, če bi se pokazalo pri pogajanjih, da se ne more doseči sporazum v spornih vprašanjih, ki bi se eventualno pojavila.

Konferenca obratnih zaupnikov tekstilne stroke v Mariboru

se je vršila v nedeljo, dne 23. oktobra t. l.

Konferenci je predsedoval s. Jakomin iz Ljubljane, kot glavni referent, ki je raztolmačil navzočim zaupnikom in funkcionarjem strokovnih organizacij, kdo in iz katerih razlogov je dal inicijativo »Delavski zbornici« v Ljubljani, da začne z akcijo za izboljšanje kolektivne pogodbe, ki je bila sklenjena l. 1936. med tekstilnimi industrijalci in delavci. Zastopane so bile vse strokovne organizacije, za strojnike in kurjače v tekstilnih tovarnah s. Škerl in s. Vidovič za Strokovno komisijo v Mariboru. Konferenca je bila od zaupnikov iz Maribora in okolice dobro obiskana. Referent s. Stanko je izčrpno obrazložil vse napake v obstoječi kolektivni pogodbi, katere se bo skušalo odstraniti in izboljšati mezdni del tarife. K stvari so govorili vsi zastopniki strokovnih organizacij, ki so soglasno pooblastili centralni tarifni odbor za nadaljnjo akcijo.

Tekstilno delavstvo ne samo v Mariboru, temveč v vsej dravski banovini naj se že enkrat vzdrži ter priključi razredni strokovni organizaciji SDSJ, ako hoče, da mu bo bolje.

Delavski pravni svetovalec

Učnina obrtne učenke (Ptui)

Vprašanje: Hčerka se že več kot eno leto uči za šiviljo. Dela po 11 ur na dan, vendar ji delodajalka ne plačuje ničesar, pač pa zahteva še od mene, da plačujem učnino, katero sem se res zavezal plačevati v učni pogodbi za tri leta. Ali je res dolžna hčerka delati zastoj in ali jo lahko mojstrinja odslovi, če ne bom plačal učnine?

Odgovor: Obrtni zakon določa, da morajo mojstri plačevati učencem v drugem in tretjem letu že primerno odškodnino za delo. Smatramo zato, da odgovor, da bi Vi plačevali tudi še po prvem letu učnino, ni veljavni, ker je v nasprotju s predpisom obrtnega zakona, pač pa lahko še Vaša hčerka, zlasti ko nima pri mojstrinji nikake oskrbe, zahteva od nje primerno odškodnino za delo, ki ga opravlja.

Dolg pri posojilnici (Sv. Duha)

Vaše vprašanje je premalo jasno. Popišite točno, kje in kdaj ste najeli posojilo ter kakšen znesek in kje imate svoj denar naložen, ter kaj hočete, da Vam pojasnimo, nakar Vam bomo odgovorili.

Pritožba zoper odločbo Stola sedmorice (Trbovlje)

Vprašanje: Zoper sodbo okrožnega sodišča, ki je izšla v mojo korist, se je nasprotna stranka pritožila na Stol sedmorice in je s pritožbo deloma uspela. S to sodbo Stola sedmorice nikakor nisem zadovoljen. Ali se lahko zoper njo pritožim na državni svet?

Odgovor: Stol sedmorice je v pravnih zadevah zadnja instanca in zoper njegove odločbe ni pritožbe. Na državni svet so možne

pritožbe samo v upravnih zadevah, v katerih je državni svet zadnja instanca, to se pravi, ako se hoče kdo pritožiti zoper sodbo upravnega sodišča ali zoper odločbo ministrstva, nikakor pa se ni mogoče pritožiti na državni svet zoper sodbe rednih sodišč.

Zahtevki napram Bratov. skladnici (Trbovlje)
Vprašanje: Moj sin se je v rudniku smrtno ponesrečil. Dobila sem od Bratovske skladnice nek znesek, vendar se mi zdi premalo. Ali bi lahko dobila kako rento, ne glede na to, da je tudi moj mož zaposlen pri rudniku?

Odgovor: Znesek, ki ste ga prejeli od Bratovske skladnice, je najbrže pogrebna. Pogrebna, katero prejmejo svojci, ki so oskrbeli pogreb ponesrečenega člana, znaša po pravilih Bratovske skladnice 30-kratni znesek redne dnevnice meзде. Če ste dobili toliko, ne morete terjati ničesar več. Rento bi lahko dobivali le, če bi Vas bil sin vzdrževal, česar pa gotovo ni, ko imate še moža.

Nadurno delo v rudniku (Senovo)

Vprašanje: Zaposlen sem kot rudar na rudniku, ki ga ima v najemu gradbena družba inž. Dukić in drug in delam po 10 ur na dan. Kakšen je za to podjetje zakoniti delavnik in ali mi gre kaka odškodnina za nadurno?

Odgovor: Za rudarska podjetja velja brez izjeme v smislu izrecnega določila zakona o zaščiti delavcev 8-urni delavnik. Ta delavnik velja tudi za rudarje, ki delajo pri gori navedeni tvrdki in tudi za Vas. Ure, ki jih opravljate dnevno preko 8, Vam mora zato podjetje plačevati razen z normalno mezdno tudi še s 50% poviškom.

Iz sodišča

Tožba radi plačila alimentov v Srbiji

Neka Slovenka ima z nekim orožnikom, sedaj uslužbenem v Srbiji, nezakonskega otroka. Imenom otroka je kot njegova varuhinja vložila proti orožniku tožbo na plačilo vzdrževalnine pri sodišču v Ohridu, v čigar okolišju je nezakonski oče sedaj uslužben, pa je sodišče brez razprave tožbo zavrnilo in obrazložilo ta svoj sklep tako-le:

»Tožnica K. A. je vložila pri tem sodišču zoper N. N., žandarmerijskega narednika iz O. tožbo, s katero je predlagala, da sodišče razsodi:

Toženi N. N. je oče nedoletnega K., ki ga je rodila K. A. izven zakona, ter je dolžan plačevati nedl. K. v naprej, dokler ne bo otrok zmožen, da se sam preživlja po din 200 preživnine mesečno ter pravdne stroške v 15 dneh pod izvršbo.

Po oceni sodišča to sodišče ni pristojno za razsodbo po gornjem tožbenem zahtevku, ker ugotavljanje nezakonskega očetovstva ni predvideno v državljanskem zakoniku veljavnem za območje apelacijskega sodišča v Skoplju, ki v šu 130 prepoveduje ugotavljanje nezakonskega očetovstva.

Iz tega razloga je moralo sodišče tožbo zavrniti.

Za celo območje bivše Srbije velja namreč še stari srbski državljanski zakonik, po katerem je mogoče obsoditi nezakonskega očeta na plačilo vzdrževalnine samo v slučaju, ako nezakonski oče svoje očetovstvo prizna. Če pa očetovstva noče priznati, ni mogoče vložiti proti njemu tožbe radi ugotovitve očetovstva, kot je to mogoče na primer v Sloveniji. Tudi ta primer nam kaže, kako nujno potrebno je, da se že enkrat izenačijo vsi zakoni v naši državi. Saj bi isti orožnik lahko bil od sodišča obsojen kot nezakonski oče, če bi ostal v Sloveniji, ker pa je slučajno bil pravčasno premeščen v Srbijo, taka njegova obsodba zaenkrat ni več mogoča, postala bo na zopet mogoča, čim bo premeščen iz bivše Srbije kam drugam.

7.22.000 din in s prevarami je zidal hišo za 240.000 din. Kot smo že poročali, je bil 27. septembra t. l. bivši železničar Kuder Matija obsojen zaradi različnih goljufij na eno leto in dva meseca zapora. Celokupna vsota, ki jo mora povrniti ogoľufaním oškodovancem, zna-

ša 69.265 din in sicer mora plačati Zorko Katarini 18.200 din, Krašovicu Alojzu 18.400 din, Žagar Miroslavu 600 din, Belini Aleksandru 465, Auda Pavli in Ivanu 31.000 in Gustinčiču Justinu 600 din. Kuder se je pri večini svojih goljufij skliceval na to, da je lastnik hiše v Beograjski ulici. Dejansko pa je le tretjinski solastnik in je razen tega hiša, ki je bila ocenjena na 273.815 din obremenjena za preko 270.000 din. njegova lastna tretjina pa še posebej za preko 20.000 din. Znesek 69.265 din seveda ni vključen. Na razodetni prisegi, ki jo je Kuder položil 7. oktobra t. l. pa je povedal, da razen omenjene tretjine hiše ter najnujnejše obleke in merila nima drugega premoženja kot dve posojilni terjatvi v znesku 350 in 300 din. Glede hiše je že na kazenski razpravi priznal, da jo je začel graditi s premoženjem 22.000 din, čeprav je znašal proračun 240.000 din.

KULTURA

V založbi OUZD v Ljubljani je izšla lična knjižica, »Pravice delavcev iz naslova zakona o zavarovanju delavcev«, ki jo je priredil ravnatelj okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani g. dr. Jože Bohinjec. Knjižica vsebuje pojasnila zavarovancem k predpisom zakona in uredb o zavarovanju za primer bolezni, nezgod, onemoglosti, starosti in smrti. Knjižica je praktično in pregledno urejena. Cena 5 din. Naroča se pri OUZD v Ljubljani.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski za-služek. Dopisi: „Anos“, Maribor, Orožnova 6

Moški Hubertus plašči po din 240

v novi trgovini

„Oblačilnica“

Glavni trg štev. 11

Zastavljalnica W. REMM
Maribor, Gregorčičeva ul. 6.

Javna dražba zastavljenega blaga
se vrši dne 16. novembra 1938

Začetek ob 9. uri dop.